

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пош.
Конто пошт. шлян. 143322
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТІ
Місячної в краю 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 20 ч. к., Румунії 15 лей,
Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

в справі оголошень
звертатися до адмни.
СТРАЦІ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

E pur si muove...

Львів, 14. листопада 1927.

Посторонній обсерватор польської преси, вичитуючи в ній щоденно все нові відомості про „ліквідацію“ польського шкільництва на „кресах“ і про постійні „уступки“ в користь українців у шкільній ділянці, мусів би прийти до висновку, що національна політика в Польщі радикально змінюється, що „санітарний уряд“ різко завернув зі шляху денационалізації і польонізації. Прислухуючись до вибухових криків й істеричних плачів польської преси та перечуленої на „народовий“ тощі публіки, мається враження, що в шкільній ділянці відбувається якийсь глибокий процес, що розум і справедливість бере верх над засліпленням і шовінізмом. Словом: з утвердженням потравневого правління наступає рішучий зворот, шовіністичне в шкільній ділянці. Очевидно, є це „кривда“ для поляків, „кривда така велика і важка, що на протестуючих зібраннях аж мліють з безсилюю злости ніжні „кресові патріотики“ проти уряду, що „ліквідує“ польськість на „кресах“.

Найбільш драматично-десператичні сцени з приводу „ліквідації“ польськості на „кресах“ відбуваються на Волині. Там загрожує польськості найбільша небезпека. Треба додати — для кращого зрозуміння цієї воєнної до неба о північ „кривди“ — що перепис з 1909 виказав на Волині 6.7 проц. поляків. Польський перепис з 30. вересня 1921 р., отже ще в неупорядкованих відносинах, коли десятки тисяч українського населення внаслідок воєнних подій знаходилися в Росії і на Бел. Україні, виказав 74.9 проц. православних (себ-то в цілості українців), 11.5 проц. римо-католиків і 12.2 проц. жидів. Приймим, що відсоток римо-католиків покривається з поляками, хоч між римо-католиками є також деякий відсоток німців і чехів.

Якже на тій безспірній українській національній території представляється всенародне шкільництво під національним оглядом? Поміняємо передвоєнні відносини, спинимось тільки на даних з польських частів, взятих з польських джерел.

В р. 1923 було на Волині (яка має 75 проц. українського населення на основі польської односторонньої статистики) польських всенародних шкіл — 676, українських — 421, чеських — 40, німецьких — 16 і російських 6. До українських шкіл ходило: 23,071 дітей православних і 405 латинських. До польських шкіл ходило: 17,403 катол. дітей, 21,713 православних і 6,720 жидівських. Отже в польських школах було 60 проц. непольських дітей, а в тому около 50 проц. українських. Крім того українські діти ходили ще до шкіл чеських і російських. Розуміється, багато українських дітей взагалі не могло ходити до школи з огляду на неадекватну сітку шкільної мережі. Ясно, що йдучи на зустріч українському населенню в заспокоєнні його шкільних потреб та відповідаючи поступатом справедливості треба було щонайменше подовину польських шкіл переміняти на українські та заснувати нові школи, щоб кількість українських шкіл досягнула хоч тисячки.

Тимчасом що діється? Ст. Граб-

ський зі своїми інспекторами після тав. шкільного плебісциту в 1926 р., в якому українське населення поголовно домагалось школи в своїй рідній мові, ліквідує навіть ті українські школи, які ще в 1923 р. були українськими і то ніби на основі вислідів плебісциту. Більшого насміху й іронії хіба не може бути. Отже в грудні 1926 р. — як подає півфіціальна „Епока“ — було на Волині: польських шкіл — 708 (в тому 407 таких, в яких українська мова не була навіть надобовязковим предметом науки, а 301 з українською мовою, як надобовязковим предметом), утравкістичних (польсько-українських, себ-то теж в дійсності польських) — 381, чеських — 18, польсько-чеських — 17, польсько-німецьких — 8, а українських — 0 (отже ані одної). Можна би сміятися, якби це все не було таке сумне. На українській національній території існує 1,089 польських шкіл (разом з тав. утравкістичними), зустрічаємо навіть школи чеські і німецькі, а нема ані одної української школи.

Минає рік. Судячи по гаморі в пресі, на польських вічах і зборах, іде якась гігантна праця, нібито відбувається поворот до основ справедливості і який вислід. Нехай говорять урядові цифри.

У вересні 1927 р. маємо такий стан на Волині: Польських шкіл — 388, польських, але з українською мовою як надобовязковим предметом науки — 341, разом чисто поль-

ських шкіл 729, замість 708 в р. 1926. Утравкістичних шкіл (польсько-українських) маємо 383 замість 381 в р. 1926, разом всіх польських шкіл маємо 1,112 замість 1089, себ-то приріст за рік виносить 23 школи (в тому 21 чисто польських і 2 утравкістичні). Чеських шкіл маємо 18, і утравкістичних польсько-чеських 17, а німецько-польських 6. Але в 1927 р. зустрічаємо цікаву новість: 75 проц. українській більшості приановано на основі закону Грабського 4 (чотири) школи. Правда, понад одноміліоновій масі (1,200,000) українців іще далеко до того, щоб зрівнятися в шкільній ділянці з 20 тисячами чехів, але не зразу Рим збудовано. Як так далі піде, то шкільництво за півчверта року (рахуючи 4 школи на рік) порівняється з чеським. А вже думка про те, щоб міліонова українська маса зрівнялася зі 100 тисячами поляків є хіба фантастичною мрією.

Як бачимо процес польонізації шкільництва на Волині відбувається далі, прискішено і послідовно. З огляду на те „народовий“ вигук й „патріотичні“ плачі та істеричні завождження всяких перечулених девок треба вважати нікчемною комедією. Теперішні правителі можуть бути горді на свою польонізаційну працю і з повним правом можуть кинути у вічі всім польським шовіністам, що вони не зійшли зі шляху, протоптаного Ст. Грабським, що польонізація поширюється і поглиблюється, що вона „e pur si muove“.

Комінтерн про „націоналістичний“ ухил у КПЗУ.

Ще й досі не вигоріла в комуністичних кермуючих колах відома справа тав. „націоналістичного“ ухилу деяких членів КП(б)У українців (Шумський, Хвильовий), справа, яка в наслідках спричинила теж „націоналістичний“ ухил цілого центрального комітету КПЗУ. „Націоналістичний“ ухил цього останнього заключився в тому, що він важився стати в обороні Шумського і тов.

Істота ухилів Шумського, Хвильового і тов. у КП(б)У нашим читачам відома. Тому й переповідати її не приходиться. Колиж все таки вертаємо ще раз до цієї справи, то робимо це тому, що саме в десятилітті комуністичної диктатури у СРСР оголосив Комінтерн, точніше його екзекутив в Москві, величезну резолюцію-елаборацію про „націоналістичний“ ухил у КПЗУ (Комуністичній Партії Західної України). Цю резолюцію треба вважати свого рода ювілейним подарунком Комінтерну для всіх комуністів-українців як членів КП(б)У так і членів КПЗУ.

Представники, чи краще провідники українського національного крила у КП(б)У, як відомо, зліквідовані безпощадно. Хвильового усунули з усіх редакцій казюних журналів, Шумського здеградували зі становища наркома освіти в УСРР та виселили поза межі України, Гринька, що був головою Держпаяну в Харкові, відправили до Москви, Солодуба, що був завідувачим канцелярією Раднаркому в Харкові а пізніше головою Всеукр. Т-ва Обезпечень, теж відправили до Москви, Коцюбинського, б. радника віденського рад. посольства, а потім начальника департ. вищої освіти на Україні вислали на становище дру-

гого радника радни. посольства у Варшаві, а численних менше впливових „націоналістів“ погляділа болочо по голови. Нині їх немов би вітер розвіяв. Колиж на передостанньому пленумі ЦК КП(б)У аиступив в обороні Шумського і тов. ЦК КПЗУ устами свого представника Максимовича то його „визвали“ найбільше „переконуючими“ аргументами до порядку. Маючи за собою цілий ЦК КПЗУ Максимович протиставив навіть делегатові Комінтерну. Того очевидно не могли стерпіти комінтерністи (читай: російські) шовіністи і примусили цілий ЦК КПЗУ змінити своє становище в цій справі. Тому, що не була це така легка справа то й затягувалась вона доволі довго. А Комінтерни видав свою „непомилну“ постанову в цій справі щойно недавно в самі ювілейні роковини жовтня. В харківських газетах вона появилася 4 жовтня.

Постанова ця займається всім, що має якесьбудь відношення до української проблеми і до українського національного руху. З неї довідуємося насамперед, що українську проблему „видумали“ не Стадін і не Австрія, і не німці — як це колись запевняли російські шовіністи — а Комінтерн чи краще російські комуністи.

Перед комуністами ніби то й не було української культури, не було ніякої української національно-політичної думки, а був хаос. Шовіністичні комуністи спричинили і оформили український національний рух, щойно Комінтерн надав великої міжнародної ваги українській національній проблемі і взагалі щойно з благословення і волі а то й ласки комуністів українська проблема ще й досі актуальна. Всі, що того не визна-

ють — це зрадники, запродані слуги капіталу і буржуазії (очевидно західно-європейської і польської) та вороги і то найлютіші вороги українського народу. До цієї категорії враховані у постанові всі національні українські партії очевидно поза межами УСРР, (де крім казюної ніякої іншої партії не міг бути) і (о іронію!) ті члени компартії, що час від часу хорочуть на націоналістичні ухили.

З постанови бачимо, що „симпатія“ до України і українців і ще більше „непереможна“ антипатія до рос. шовіністів і... до всіх українських національно думуючих і відчувачих елементів. Є в ній навіть згадка про націоналістичний „великоруський“ ухил у КП(б)У, який „помагає і ігнорує“ чл. в недовіряній національного питання на Україні, в омешуванні нага УСРР у СРСР, у витлумачуванні утворення СРСР як фактичної ліквідації національних республік, у промові патрістичного ставлення партії до розвитку української культури, в трактуванні її як відсталого селянської, в протиставленні великоруської пролетарської культури“.

Коли таких благородних закидів удостоївся в комуністичній постанові „великоруський“ націоналістичний ухил, то якже виглядає „малоруський“, тобто український по нашій термінології? А ось як:

„Зростання гнотавних елементів на осні, підтримання української міської національної буржуазії — дають силу українському націоналістичному пролетаріату у формі орієнтації всього господарства і культурного процесу України на буржуазний захід, у протиставленні Української Республіки іншим республікам Радянського Союзу. Цей націоналізм перетворює міст до польського фашизму, консолідує свої сили і намагається сфериувати розвиток Радянської України на буржуазний шлях. Ворожі пролетаріатські погляди на розвитання національного питання нації своїм відлук перед деяких членів КП(б)У (Шумський, Хвильовий), а згодом оформившись у КП(б)У як націоналістичний ухил. Цей націоналістичний ухил передісторіює роль українського пролетаріату в партії (КП(б)У) при розв'язанні національного питання на Україні. Він заставляє партію як виразницю руського шовінізму, цхає українських робітників, що в національній питанні стоять на правильній партійній позиції, означає заклики про зруйнування основних кадрів партії і в апольогетом буржуазної проповіді орієнтації на буржуазну Європу в протиставленні до централістичного соціалістичного руху“.

Як бачимо мучить Комінтерн тих пешасних провідників „націоналістичного“ українського ухилу такі „злочини“, добирається аж до крові, дарма, що вони вже покарані. Але цікаво знати, чому в постанові Комінтерну не сконкретизовано нічого про шовіністичні російські Ухили напр. Ларіна у російській Компартії, або Лебедя в українській секретаря КП(б)У а тепер її члена. Таж цей останній довго гадмавав і тепер гальмує українізацію своїми орієнтаціями про те, що українізація — це відступ на культур. фронті, це загнип культур. Це саме робить Ларін у Москві. Їх партія за ці теорії не то не покарає строго, але навіть не виваля до порядку, дарма, що не виваля до порядку, дарма, що вони своїх „теорій“ ніде не відкидали. Але цьому не можна дивуватись, бо там інша міра до одних, а інші до других. Тому слушно твердити нещадно Шумський, що кожний

українець, член КП(б)У почуває себе „пасником“ тієї партії.

Та перейдім до КПЗУ, бо до неї, чи радше за її приводу написана і опублікована постановою Комінтерну. Отже провинна КПЗУ страшна перш за все тим, що її ЦК боронив таких „злочинців“ як представники внутрішньої контрреволюції в партії Шумський і Хвильовий, а далі страшна вона ще й тим, що дотичний ЦК КПЗУ замість вести завазку і безпощадну боротьбу з українським націоналізмом і польським фашизмом йшов з ними на „компроміс“. „Компроміс“ з польським фашизмом заключається в тому, що ЦК КПЗУ висунув неправильне гасло „земля селянам за цінами, визначеними самими селянами“ замість безкомпромісного гасла: „земля селянам без викупу“. Щож до „компромісу“ з українським націоналізмом, то тут справа складніша. Він, крім угорі наведеної підтримки Шумського, заключається ще й у тому, що партія (КПЗУ — Ред.) не мала

„ні волі, ні авторитету зробити такий натиск на шпорові маси, що міг би спонукати Сель-Роб розірвати та відмежуватися від загально-національного українського лабіу (в польському союзі — Ред.). Ця політика першочасті і вагавсь сприсягаючи, що в Сель-Робі зміцнілись повні порожні націоналістичні елементи, які розпочали цукрувати СРСР і УСРР“.

З наведеного цитату бачимо дуже делікатне благословенство московського Комінтерну для модерного москвофільства репрезентованого Сель-Робом-Лівницею. Навіть аргументи Комінтерну проти Сель-Роба-Лівниці запозичені від москвофільствующих представників Сель-Роба-Лівниці. Діждалися нарешті і вони свята на своїй вулиці. А за всіх їх терпить КПЗУ, що їх, мовляв, не допильнувала, немов старша сестра своїх молодших братчиків.

Щож позитивного поручає Комінтерн всім правопорядним „українцям“ і стопроцентовим українським „патріотам“ з КП(б)У і КПЗУ? А щож би, — те, що й повинно бути, а саме: працювати серед мас, „доводити до українзації пролетаріату і до справжнього перетворення української національної культури в могутнє знаряддя будівництва со-

ціалізму“. В тому й заключається уся квінтесенція постанови про „націоналістичний“ ухил у КП(б)У і у КПЗУ.

За мільярдове відшкодування.

Політика Німеччини в справі репараційних зобов'язань. — Меморіал Паркера Джільберта. — Відповідь Німеччини.

В останньому часі в європейській пресі багато пишеться про меморіал генерального агента для репараційних справ у Берліні, американця Паркера Джільберта, до німецького уряду і про відповідь того ж уряду на згаданий меморіал. В чому суть справи? Чому політичний світ так живо цікавиться справою німецьких репарацій?

Щоб відповісти на ці питання, треба пригадати собі, що держави антанті після покінчення світової війни наклали на побиту Німеччину величезне воєнне відшкодування в сумі 226 мільярдів німецьких зол. марок, не рахуючи того, що їй відібрано поважні частини території на заході і сході, а також усі колонії. Так отже зломана у війні Німеччина, зменшена територіально й позбавлена колоній, мусіла заплатити колосальну, небувалу в історії контрибуцію, яку, правда, розложено їй на багато літ.

Ясно, що такої великанської суми Німеччина не була в силі заплатити. Вже після перших рат, платили не тільки грошми, але й різними багатствами в натураліях, пока-залось, що ціла господарсько-фінансова структура Німеччини під тягарем тих сплат хитається і хилиться до упадку, спричиняючи тимсамим і загальну анархію в державі. Тому німецький уряд зробив широко умотивований відклик до держав антанті, які хоч-не-хоч мусіли прихилитися до поважного обниження відшкодування, наложеного на Німеччину.

Так уродився відомий план американця Доза, на основі якого Німеччина мала заплатити державам антанті замість 226 мільярдів тільки 132 мільярди німецьких золотих марок, платити спершу по два і пів мільярда річно, а пізніше значно

вищими ратами. Цей план затверджено в т. зв. льондонському протоколі в 1923 р. Контролю над точним виконанням цього плану обняв американець Паркер Джільберт.

Від часу, як Німеччина прийняла цей план, її господарське положення до німецького уряду, в яким він зробив йому дуже поважні закиди. А саме закинув він йому невідповідну фінансову господарку в поодиноких краях Німеччини і в більших громадах, а також невідповідну кредитову і валютну політику. Конкретно Паркер Джільберт закинув Німеччині роблення щораз більших видатків та ухвалювання щораз вишого державного бюджету. Не подобалося йому й те, що поодинокі німецькі краї і більші міста затягають за кордоном великі позички, а також те, що нім. державний банк веде небезпечну кредитову і валютну політику, зокрема старається зменшити у себе запаси золота. Все те Німеччина робить, мовляв, з розмислом, з тією одинокою метою, щоби виказати у себе відемний торговельний біланс і тим доказати, що вона не в силі платити і тих рат, які вона зобов'язалась платити на основі плану Доза.

На меморіал Джільберта відповів німецький уряд дуже спокійно й річезво, збиваючи або ближче пояснюючи майже всі його закиди. Розуміється, французька преса з тієї відповіді не дуже вдоволена, але це не дивно, бо Франція схильна якнайменше попустити в чому-небудь Німеччині, а вже щодо репараційного відшкодування, то вона виявляє найбільшу впертість, бо з нього найбільше користує саме вона. Але загальною відповідь Німеччини ослабила найсильніші

аргументи Джільберта, хоч деяким з них признає навіть рачію.

Час покаже, як розвинеться далі ця справа, така важна для європейської рівноваги, і чи політики й економісти Німеччини зуміють добитися дальшого обниження цифри того мільярдного відшкодування, яке переможці наклали на німецький нарід.

Англійський прем'єр про світову політику.

В пагоди вибору нового бурмистра Лондону, що стає щорічним англійським святом, прем'єр Болдуїн анголослову політичну промову на тему сучасного стану в Європі.

Він уважав себе оптимістом і бачить великий поступ у напрямку замирення Європи, рідняючи із станом в 1923 р. Нині Англія, Франція, Німеччина та Італія дійшли вже до зрозуміння спільних інтересів в обороні миру. Чимала заслуга в цьому англійської політики, але без співучасті таких дипломатів як Штрессман і Брідж, успіх був би неможливий. Ще й нині в різних кутках Європи тліють іскри можливої пожежі. Європа питає себе тривожно, чи Німеччина та Франція матимуть гідних послідників на становищі нинішніх міністрів закордонних справ? Яка балканська держава хоче перша піти за їх прикладом?

Щодо відношення до СРСР, то Болдуїн є насторожний менше оптимістично. Англія не хоче амішуватися у внутрішні справи СРСР, але не має змоги піддержувати в них нормальних дипломатичних зносин. Як довго радянське дипломатичне представництво не зречеться участі в пропаганді на шкоду Англії.

У Китаю нема поліпшення. Чотири уряди борються там за владу, а Англія не може боронити з них підлого і не хоче амішуватися у цю боротьбу. Зате Англія знові вдоволена пламивими а Бгиптом, з яким зміцнила дружбу. Болдуїн лаякнув тільки на відношення в Індії, зовсім неідеальні і признає, що промисел Англії не так легко може вернутись до своєї первісної сили. Питання великої власності та положення робітничих мас дуже складне і вельми його вирішити.

М. ЗОЩЕНКО.

Оповідання про те, як Семен Семенович закохався в аристократку.

Я, братчики мої, не люблю баб, що в капелюшках. Коли баба в капелюшку, коли панчішки на ній фельдикосові, або мопсик у неї на руках, або зуб золотий, то така аристократка мені і не баба, зовсім, а порожнє місце.

А в один час я, звичайно, захоплювався одною аристократкою. Гуляв з нею і в театр водив. А в театрі — то все й вийшло. В театрі вона й розгорнула свою ідеологію в цілому обемі.

А зустрінувся я з нею на подвір'ї кам'яниці. На зібранні. Дивлюся, стоїть отака цяця. Панчішки на ній, зуб золочений.

— Звідкіля — кажу — ти, громадянко? З якого числа?

— Я — каже — зі сього.

— Будь ласка — кажу — живіть.

І відразу якось-то вона мені страшенне подобалась. Виявився я до неї. В семе число. Бувало, приїду як офіційна особа. Мовляв, як у нас, громадянко, маєтсь справа з водопроводом і туалетою? Функціонує?

— Так, — відповідає — функціонує.

А сама кутається в бавчу хустку і ні мур-мур більше. Лише очима стриже. І зуб в роті блищить. Походив я до неї місяць — привикла. Почала подрібно відповідати. Мовляв, функціонує водопровід, спасибі вам, Семене Семеновичу.

Дальше — більше, почали ми з нею по вулицях гуляти. Вийдемо на вулицю, а вона велить себе під руку взяти. Візьму її під руку і волочусь, як цунак. І чого, скажати не знаю, і перед народом ніяково.

Ну, а раз вона мені й каже:

— Що ви, — каже — Семене Семеновичу, мене все по вулицях водите? Аж голова закрутилася. Ви би, каже, як кавалір і при владі, завели мене, наприклад, у театр.

— Можна — кажу.

І саме на другий день прислала комчарунка білети в оперу. Один білет одержав я, а другий мені Вася-слюзар подарував.

На білети я не поглянув, а вони різні. Котрий мій — визна сидіти, а котрий Васьчин — аж на верхній галерії.

От ми й пішли. Сіли в театрі. Вона сіла на мій білет, а я на Васьчин. Сиджу на верхотурі і ні хріна не бачу. А коли нагнувшись через перегородку, то її бачу. Хоч слабо.

Понудьгував я, понудьгував, вниз пішов. Дивлюсь — антракт. А вона в антракті ходить.

— Добрий вечір! — кажу.

— Добрий вечір!

— Інтересно, — кажу — чи тут функціонує водопровід?

— Не знаю — каже.

І сама в буфеті пре. Я за нею. Ходить вона по буфеті і на прилавок глядає. А на прилавку полумисок. На полумиску тісточка.

А я отаким гусаком, отаким буржуем нерізним, вюсь біля неї і пропоную:

— Якщо — кажу — маєте охоту зісти одно тісточко, то не винмайтесь. Я заплачу.

— Мерсі! — каже.

І нечаяно підходить розпущеним кроком до полумиска і цуп з кремом і жре.

А грошей в мене — кіт наплакав. Найбільше, на три тісточки. Вона їсть, а я турботливо по кишнях нишпорю, перевірюю рукою, скільки в мене грошей. А грошей стільки, що за нігтем.

Зіла вона з кремом, цуп друге. Я аж крякнув. І мовчу. Взяла мене отака буржуйська соромливість. Мовляв, кавалір, а не при грошах.

Ходжу я довкола неї, як півень, а вона регочеться і на компліменти напрошується.

Я кажу:

— Чи не пора нам іти сідати. Здається, закінчили.

А вона каже:

— Ні.

І бере третє.

Я кажу:

— Чи не багато то на порожній шлунок? Може згудити.

А вона:

— тверде.

— Ні — каже — ми привикли. — І бере четверте. Тут ударила мене кося до голови.

— Клади — кажу — назад!

А вона злякалась. Відчинила рот. А в роті зуб блищить.

А мені немов віжка попала під хвіст. Все одно, думаю, тепер із нею не гуляти.

— Клади — кажу — до чортової матері! Поклади вона назад. А я кажу хазяїнові:

— Скільки платимо за сконсумовані три тісточки?

А хазяїн тримається індиферентно — дурня вдає.

— Ви — каже — платите за сконсумовані чотири штуки стільки-то.

— Як — кажу — за чотири? Коли четверте на полумиску знаходиться.

— Ні, — відказує — хоч воно і на полумиску знаходиться, але надкушене і пальцем зім'яте.

— Як — кажу — надкушене, амилуйтеся. То ваші смішні фантазії.

А хазяїн тримається індиферентно — перед нікою руками вертить.

— Ну, звичайно, зібрався народ. Експерти. Одні кажуть: надкушене, другі — ні.

А я вивернув кишені — звичайно, всяка дрянь на долівку вивалюється — народ регочеться. А мені не смішно. Я гроші лічу.

Почислив гроші — за чотири штуки без лишку. Даремне, матінко моя, сперечався.

Заплатив. Звертаюся до дами:

— Дойдайте! — кажу. — Заплатено.

А дама не рухається. І соромиться доїдати.

А тут якийсь дядя вкрутився.

— Давай, — каже — я доїм.

І доїв наволю. За мої гроші. Сіли ми в театр. Додивилися на оперу до кінця. І у своїм.

А дома вона мені каже:

— Доволі велике свинство в вашій стороні. Хто без грошей — не їздить з дамами.

А я кажу:

— Не в грошах щастя, громадянко. Даруйте слово.

Так ми з нею й розійшлися.

Не подобаються мені аристократи.

(Переклад з російської мови.)

З концертної сали.

Концерт Галі Левинської.

Фортепіанний вечір п. Галі Левинської, який відбувся дня 7. н. м. в с. м. Муз. Т-ва ім. Лисенка, був у нашому музичному житті подією непересічної ваги. За свідченням нас, що до невичислених наших інструментальних виконавців прибула нова сила в високо розвинених мистецьких навчаннях. Самостійний концерт п'яністки дав нам змогу основно зацікавитися в її мистецьким профілем. Риси його наскрізь шліхотні. Головним атрибутом, яким артистка підбиває слухачів, не її тонке музикальне почуття, яке в парі з молодечим темпераментом; при тому п. Левинська виявляє велику чіткість і зрівноваженість. Все це підтримує ще однією доволі цінною прикметою п'яністки: повною природністю чіп-пак широті у виразі, себто відсутністю якоїсьбудь рафінованості чи охоти прибільшувати бодай позірну свої мистецькі прикмети. Засвідчила це п'яністка особливо в орудуванні чіткою технічними середниками. Її техніка, хоча дуже солідна й високо розвинена, не осліплює слухача. Признаюся відверто, що в деяких творах доволі гарно уложеної програми домагався би я навіть більшого темпа, як його дала ця змогла дати п'яністка, як прим. у перших двох частих Шопенівської сонати або в „Мазеці“ Листа. Повстають місцями „передінки“ у фразуванні до певної міри загнали широкую лінійку композиторської концепції. Можливо також, що хоч повна темпераменту та ритмічної верви, та все таки більш повільна адала п'яністки менше підходить під прояви того роду демонічного виразу, якого требаб надати деяким моментам, особливо в Шопенівській сонаті, що вимагає і більшої імпульсивності у способі гри. Однак признати треба, що ті дрібні „недоцільності“ сходять на другий план супроти повної ерозуміння, наскрізь пережитої, а тому й ніколи блідой інтерпретації у п'яністки. Прекрасно виходили місця капітальнового характеру, як прим. у тріо — може рівнож за повільно відграного похоронного маршру. Та проте найглибше, справді сильно враження викликала в сонаті інтерпретація останньої частини — ако-гось-то давленого плачу, перемішаного з нагробним пошумом вітру. Не подалаючи, як багато навіть знаменитих Шопеністів, у більш етюдний, так сказати „мисливий“ жанр — п'яністки та афорізмів леготом попливали над клявіатурою, віддаючи незвичайно вірно цей предивний таємний настрій.

З більш рідких п'яністки виконала ще сенсильний як у концепції, так і у виразі твір автора „Сорочинського ярмарку“ Мусоргського: „Картини одної виставки“. Не тільки з технічного боку ставляв цей твір незвичайні вимоги до виконавця, але головна з боку інтерпретаторського тих преріжних амістом, а так ядерно скарактеризованих у музичній мові картин. І в тому творі п'яністка була незвичайно переконуючою в таких уступах, як прим. у часто імітацію заварення „променад“ і її варіантах або в парній пісноті трубадура під мурами середньовічного замку, чи знову в картинках більш гротескового характеру, як „Город в Тулієріях“, „Балет куртаток“, „Бавар в Лимож“ або в сцені з розмовою двох жінок — багатого і бідного, скарактеризованих просто в недостижним спосіб композитором. В демонічних картинах („Гном“ або „Баба Яга“) звуковий тембр чи динамічна коштористика а також темпо вишлях може надто в лагідних красках, а в кінцевім уступі „Вихині Ворота у Київ“ дею своєреще темпо (приспане *Andro alla breve*) степенувало тільки маестатичність хоралових гармоній. Загально одначе виконавцем цього твору п'яністка адожила яскравішим вишлях докази своєї високої інтелектуальності і музичної культури, а також памятевої і технічної надержаності.

Крім више агаданих творів виконала п'яністка ще менші ріти, як *Impromptu* В. Шуберта та з мініатюри В. Брамса. В творах тих як не можна краще прийшла до слова тонка поетична адала п'яністки, її перлигта, вирітання техніка і її прекрасний, м'який удар. Вишлягнення деталічної краси в мініатюрах — не проблема, яку п'яністка особ-

ливо щасливо розвинула, що й підтвердила також поза програмою відграними наддатками, особливож в невичислених етюдів Шопена *Ges-aur* (октавоном). Серед наших львівських публіки адала собі п'яністка п. Галі Левинська своїм виступом якнайгорчіші симпатії — як справжній артистка, душею і серцем віддана своїм високим мистецьким завданням. Симпатії ті доволі живо проявлялися в оваційних оплесках та в численних квіткових дарах, піднесених артистці.

Василь Барвінський.

Іларій Чапельський.

(Посмертна загадка).

На днях поховали ми у сирі землю одного з крапних представників народнього українського життя, яким був Іларій Чапельський. У постаті Покійника можемо добачити щось у виді родової традиції. Його Батько Іван відігравав завжди живу роль в громадському житті. Батько був головою Українського Педагогічного Товариства, був головою Нада-Раді Красного Союзу Кредитового. Він передав синові своєму Іларієві у спадщину потяг до участі в громадській роботі.

Коли хто любить дошукуватись певних таємних зв'язків між тими, що відійшли, пікаве буде перше духове побачення між Батьком і Сином, яке відбулося в дії похоронів на Ринку під ч. 10. На долі віз з тлінними останками Іларія-Сина, а на стіні Центробанку портрет Івана-Батька, і промовець з батьком, зліт той же саме стіни...

Урадовець в Банку, як звичайно урядовець, має стільки нагод і приводів, щоб відмовлятися від громадської роботи. Цього разу не бачимо в нашого Покійника. Сліва від двох десятиків літ він а стало членом Ревізійної Комісії в Т-ві „Просвіта“. Перед двома роками вибирають його в члени Головного Відділу, а з дням 24. грудня 1926, займає високопочесне місце голови „Рідної Школи“. Про участь його в Нада-Раді Радах або Контрольних Комісіях ріжних економічних установ і не агадуємо. Там він як великий фаховець у своїй ділі віддавав дуже великі прислуги нашим установам.

В Т-ві „Просвіта“ не був він тільки членом від засідань або від голосування. Переглядаючи протоколи находимо там цілі його елаборати, що відносяться до господарської діяльності Товариства. Елаборати роблені на основі праць на місцях (Милування, Угерці), де він старався увійти як найглибше в доручену функцію, щоб дати Товариству найкращу пораду. Такою особистою послугою Покійника користувалося Т-во аж до його смерті.

Т-во „Рідна Школа“ почало під його проводом наладжувати своє тяжке матеріальне положення. Але тут і прийшла тяжка недуга, котра томла його уже й до вибору головою. З місяцем червнем пішов на відпустку, щоб з неї вже більше повернути. Втрату Покійника відчула „Рідна Школа“ дуже боляче. Але не те все ми уважало найціннішою прикметою Покійника.

Кожного учасника похоронів найглибше мусіла вразити маршова хода великого відділу бузних старшин УГА. Від похоронного воза Соколи в однострої цілий час похоронів під приказом: Попрі! Перші, це товариші Сотинка, це старшини — одні молодші, другі старші військовим становим. Вони іменем свого ретника рапортували Сотинкові, що стоять на позиціях, і велли йому передати на тому світі відповідний рапорт тамонним оружним силам товаришам зброї вперед Святослава аж до найвищої доби. — А другі — це сохильські: други — пращали свого містоголову, що займав це становим до останнього свого відділу.

І ще одно... ще одна прикмета! Це та життєрадість, що аж била в постаті Покійника. Це те дементальство, якого так мало у нас, або може й нема його зовсім. Це рион — адаладооб — дуже прості, дуже людські, дуже звичайні. Але вони саме творили з нього правдиву ріднину. Це може й той бажаний нам тип, котрий „на празнику життя не буде позіхати, котрий з людяними за пліт

не виліває, котрий там, де б'ється, і сам до білки бука має“.

І за це все нагороджено Покійника одинокою нагородою, яку має тепер громадянство до розпорядливості, — себто похоровами, котрі виявили жаль усіх, і запалили любов і пошану до Покійника.

Дописи.

Турка и.С. (Кооперативне свято). В неділю, дня 23. жовтня н. р. відбулося в домі філії „Просвіти“ в Турці величаве як числом присутніх, так і поважним своїм ходом кооперативне свято. Відкрив його в присутності ок. 400 учасників (у чім 150 жінок) голова філії „Сільського Господаря“ д-р М. Кондрат, вказуючи на те, що від 1.І. 1925, це є від хвилі заложення першої кооперативу в турчанській повіті в селі Хашів, повіт має нині 20 кооперативів сільських і 1 м'яку себто філію „Народної Торговлі“ в Турці. Після відкриття свята виголосили г-ні привіти: о. І. Феденчик від філії „Просвіти“ і „Рідної Школи“, а п. П. Шеремета від учительської „Взаємної Помочі“. Потім пішли реферати на кооперативні теми п. М. Берези і п. С. Кузьмина. По них д-р М. Кондрат замкнув це симпатичне свято відповідною промовою й окликом „Нехай живе українська кооператив!“

Оповідки.

Товариші, що здали матуру в академічній гімназії у Львові в 1906 р., прошу надіслати свої адреси, щоб міг я вислати фотографії професора Боберського. — Д-р І. Сохацький, адвокат в Калуші. 917

Ма „Рідну Школу“ зложив Вп. Йосиф Сальц з Перегінська кноту 25 зол. місто війна на домовину бл. п. дир. Іларія Чапельського. Жертвodawцви складає щиро подяку Головна Управа. 910

Зам сьб вінця на гріб бл. п. о. Амбросія Рибак парох в Соснівці зложили Роман і Степанія зі Сендєських Метики 50 зол. на будову „Народного Дому“ в Підгайдах. 913

Товариство „Просвіта“ в Рівному в бжучому році святкує десятиліт'я ювілей свого існування. Окремий організацій. Комітет рішив скликати Освітній З'їзд в Рівному на 20. листопада н. р. з таким порядком денним: 1) Відкриття З'їзду і вибір президії, 2) Сучасний стан українського шкільництва на Волині, Поділлі та Холмщині — референт п. Іван Власовський, 3) Шляхи до задоволення потреб „Рідної Школи“ — референт п. І. Герасимович, 4) Про напрямки праці „Просвіти“ в ділянці позашкільної освіти — професор Михайло Галушницький. Представництво на зїзді згідно з постановою орган. Ком. мають 1) Головини виділи ва „Просвіта“ у Львові і Головна Управа Рідної Школи, 2) Всі повітові „Просвіти“ Волині, Берестейська „Просвіта“ і „Рідна Хата“ в Холмі — не менш як по 2 представники і не більше складу Управи тих організацій, 3) Всі філії і читальні „Просвіти“ Волині, Холмщини і Поділля — по 1 представником, 4) Всі приватні українські гімназії Волині по 2 представники, 5) Всі посли і сенатори. Запрошується також представників української преси в характері справоздавачів. Повідомляючи про це, Рада „Просвіти“ в Рівному в імені Орг. Ком. З'їзду ласкаво просить взяти участь в Зїзді згідно з више поданою схемою представництва. Повітові Т-ва „Просвіта“ і „Рідна Хата“ зоволь від себе повідомити свої філії і читальні про делегування представників. Крім цього відбувається дня 21-го листопада в Рівному Урочисте свято і Академія з такою програмою: 1) В 10. год. рано молебень і панахида по померших членах „Просвіти“; 2) в 12. год. святочне засідання Загальних зборів т-ва „Просвіта“; 3) в 8. год. веч. Святочна Академія і концерт-вистава.

Ерагляд українських інвалідів в Бережанах. Лікарський оглядини й рестрація інвалідів УГА відбулися в Бережанах у неділю, дня 27. XI. н. р. в с. м. Товариства „Надія“ на Адамії для повітів: Бережани, Підгайці та Рогатин. Інваліди з Бережанщини, Кізілщини, Козащини та Рогатинщини яляються до перелягу на год. 9-ту передпол., а інваліди з Підгайщини на год. 1-шу в полудне. Кожний інвалід УГА обов'язаний явитися до перелягу і принести з собою посвідчення від місцевого парохіального уряду та читальні „Просвіти“ або кооперативу про те, коли і в якій військовій частині став інвалідом, а також потвердження громадським урядом докладний виказ маєткового стану. — Управа УКТОНІ у Львові.

Дрібні оголошення.

КОНЦІПЕНТА з практикою прийму від 15. листопада н. р. — Д-р М. Стадник Козова. 915

ДІРСЬКЕ молоко законотворює на шварчину таставу „Маслосноз“ Львів, Косишова 1а. Кукує також всяку кількість гірського і липового меду. 695 3-5

Годинники препайні напоях, а також пролає Юліан Домбровський-Лев Розмаришський Львів Готель Корфа, Академічна 2. Біктерія також срібло власного виробу. — Догідні умови. 119 а 12-1

2500 ДОЛЯРІВ потнебу на 1 рік Забезпечення гіпотечне, процент з гори, добрий. Зголошення до Адміністрації „Діла“: для Бжостя 2500, 902 2-2

ЛІНКА, що розуміється на кріпленні і сільським газдівстві пошукує легайно місця у сяншенні. Зголошення до Адміністрації під А. Б. 897 2-2

ВІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятиків літ в цілм квалі записи фірма Іван Залотанрайх, Львів, Маріївська пл. 5. Купую бжратія, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 3а) 36-7

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціаліст недуг легінів, серця і жолудки

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

858 Пареса тлення Рентгенон 8-21

Інженер будівництва

ІЛЬКО ПОПОВИЧ

заприсяжений судовий знаток

в Станиславові, Липова ч. 33

виговляється планів і кошторисів церков, приходів, народних домів, промислових заводів, мешкальних і господарських будинків уділяє технічні поради і обіймає технічний нагляд над будованим і виконанням всякого роду будівель.

ЛІКЕРИ зробіть дома ЛІКЕРИ може кожний

у 70 ріжних смаках „STELLA“ в 70 ріжних смаках

до набуття в аптечних складах, Головний В. Г. Мушинський в Перемишлі

склад в Галацях. Для П. Т. кооператив і торговель відповідний опуст. 17-1

По англійськи

навчився в короткй час найліпше

Проф. Harry Gruen'a

основних найновішої і найліпшої методи

Львів, вул. Рутівського 16.

Ціна курсу 4—6 місяців виносить 7 зол 891 місячно. Зголосися негайно. 2-3

РІК ОСНУВАННЯ 1889.

ФЕЛІКС І ЮЛІЯ ЛЮБЕЛЬСЬКІ жіночі і мужеські готелі і за закладення Приймає всілякі переріпки.

Догідні еплати Рутівського Б.

Ціни низькі Тел. 45-70.

Товар добірний ЛЬВІВ.

БУДИЛЬНИКИ французькі з гарантією

зол. 11'25

в ювілейській заведенню 1-3

С. А. РОПШІЦ ЛЬВІВ Сикстуська 16.

Хто має 20 золотих

може вже дістати

ГРАМОФОН

решта сплатувати від 5 зол. тижнево або місячно тільки в одній фірмі:

„СИРЕНА“ Львів, Казимирівська 18.

Плати грам. краєві і загравочні у великим виборі по конкурентних цінах і на сплату.

Надзвичайні Загальні Збори

Члени Повітового Товариства Кредитового кооперативу з обмеженою порукою в Тернополі відбуються дня 10-го грудня 1927 в год. 11. рано в с. м. Мішанського Братства з таким порядком яврат: 3 міна цілого статута. До участі в зборах з управленні лише члени кооперативу. Правні особи беруть участь через своїх повноважених, аспотренених окремими повноваженнями, які належать зголосити до рук голови Надзвичайної ради перед зборами. Легітимний, управуючий до участі в зборах можуть члени виборати в зборах товариства в днях 8, 9 і 10 грудня н. р. в урядових годинах.

Тернопіль, 10. листопада 1927.

Іван Боднар Д-р Іван Якимчук голова секретар